

Sojourner Truth (Isabelle Bomefree); 1797 – 1883; Amerika; strijdster voor vrouwenrechten en afschaffing van de slavernij.

1

1: Getekend portret uit 1850 (op 53-jarige leeftijd)

2

2: foto uit 1864 (op 67-jarige leeftijd)

Op 27 april 2009 werd in Washington in de Emancipation Hall van het bezoekerscentrum van het Capitool een bronzen buste onthuld van Sojourner Truth. Onder andere Hillary Clinton en Michelle Obama hielden een toespraak. De laatste zei dat het Sojourner Truth ongetwijfeld genoeg had gedaan om te zien dat een afstammeling van een slaaf nu de First Lady van het land was. Deze politieke kopstukken waren bijeen om één van de meest opvallende voorvechters van de afschaffing van slavernij en vrouwenemancipatie uit de negentiende eeuw te eren.

Sojourner Truth werd in 1797 in slavernij geboren in Hurley, een plaatsje gelegen in de staat New York. Ze was de jongste dochter van James en Elizabeth Bomefree. Haar vader was een in Ghana gevangen genomen Afrikaan die naar Amerika was overgebracht en daar als slaaf was verkocht. Haar moeder was als slaaf in Amerika geboren. Ze waren eigendom van kolonel Johannes Hardenbergh die nog meegevochten had in de Amerikaanse vrijheidsoorlog. Bij haar geboorte kreeg ze de naam Isabelle Bomefree. (Ze zou pas vanaf 1843 de naam Sojourner Truth hanteren.) Van haar tien broertjes en zusjes woonden er nog drie thuis. De overige waren al verkocht voordat Isabelle was geboren.

De Hardenbergh's waren Nederlandse immigranten die al langere tijd in Amerika woonden maar thuis nog steeds Nederlands praatten. Ze woonden in een Nederlandse enclave. Niet alleen de Hardenbergh's praatten thuis Nederlands, ook alle slaven moesten dit doen. Het was zelfs de enige taal die Isabelle tot haar tiende sprak. Nadat kolonel Hardenbergh overleed, erfde zijn zoon Charles zijn bezittingen, inclusief de slaven. Hij begon een hotel. Het donkere maffe souterrain van het hotel fungeerde als het slaap- en woonvertrek van de slaven. Ze sliepen allemaal in hetzelfde vertrek.

In 1806 - Isabelle was toen negen jaar oud - overleed Charles Hardenbergh. Zijn bezittingen, waaronder de slaven, werden geveild. Voor 100 dollar werd Isabelle samen met een zestal schapen gekocht door een zekere John Neely. Hij was een wrede persoon. Isabelle moest in het huishouden van de familie helpen, maar omdat ze aanvankelijk alleen Nederlands en nog geen Engels sprak, begreep ze lang niet altijd wat er van haar werd verlangd - alleen mr. Neely sprak een beetje Nederlands, de overige gezinsleden niet. Als ze iets fout deed, kreeg ze slaag. In haar boek, dat ze in 1850 over haar leven schreef, beschrijft ze hoe ze een keer, nadat ze weer iets verkeerd had

begrepen, naar de schuur werd gestuurd. Daar wachtte mr. Neely. Hij bond haar handen vast en gaf haar daarna met een roede van twijgentakken een zodanige afranseling dat de littekens van de bloedende striemen voor altijd op haar rug zichtbaar zouden blijven.

In 1808 werd ze voor 105 dollar verkocht aan ene Martinus Schryver, een herbergier, die op zijn beurt haar in 1810 weer voor 175 dollar verkocht aan een zekere John Dumont. Deze boer woonde in West Park in de staat New York. Bij hem zou ze tot 1826 blijven wonen. Ze moest werken in de huishouding en op het land.

In 1815 kreeg ze een relatie met een zekere Robert, een slaaf die eigendom was van een naburige boer. Deze stond de relatie echter niet toe. Dit omdat eventuele kinderen voortkomend uit de relatie zouden toebehoren aan de eigenaar van Isabelle en niet aan hem. De eigenaar van Robert gaf hem daarom voor de ogen van Isabelle een grote afranseling en verbood hem om haar nog te bezoeken. Ze zag Robert nooit meer terug.

Datzelfde jaar dwong Dumont haar om te trouwen met Thomas, een wat oudere slaaf die net als zij ook zijn eigendom was. Thomas was twee keer eerder getrouwd geweest, maar zijn beide vrouwen waren verkocht en daarmee uit zijn leven verdwenen. In 1816 kreeg ze een dochter. Vermoedelijk was Robert hier de vader van. Later kreeg ze nog vier kinderen: drie meisjes en een jongetje. Eén kind overleed vrij kort na de geboorte. Haar oudste twee kinderen werden op vijfjarige leeftijd verkocht. De andere twee kinderen waren nog te jong om verkocht te kunnen worden.

Ze zou tot juli 1826 bij Dumont blijven. In 1817 had de staat New York een wet aangenomen die inhield dat de slavernij op 4 juli 1827 afgeschaft zou worden. Dumont had Isabelle in 1825 beloofd dat als zij een jaar extra hard zou werken, zij al een jaar eerder haar vrijheidspapieren zou krijgen. Maar in juli 1826 weigerde hij haar opeens vrij te geven. Ze had problemen met een hand gekregen – ze zou er haar hele leven last van houden - en Dupont vond dat ze daardoor de laatste paar maanden niet hard genoeg had gewerkt.

Isabelle besloot om toch te vertrekken. Ze nam Sophia, haar jongste dochter van één jaar oud, mee. Haar echtgenoot Thomas bleef wel bij Dumont. Isabelle had niet echt een plan. Ze liep wat rond en belandde uiteindelijk bij de familie Van Wagener die zo'n 20 kilometer verderop woonde. Deze hoorden haar verhaal aan en boden aan dat zij en haar dochter bij hun in huis konden komen wonen. Ze zou er kunnen helpen in de huishouding.

Kort daarop meldde Dumont zich bij de Van Wagener's. Hij had gehoord dat Isabelle er verbleef en eiste dat ze terugkeerde. Ze weigerde en zei dat ze volgens afspraak vrij zou zijn. Daarop dreigde Dumont dat hij haar dochter, die ook zijn eigendom was, zou meenemen. Hierop vroegen de Van Wagener's – zij geloofden niet in slavernij en hielden dan ook geen slaven - wat het afkopen van het laatste jaar van Isabelle en het kind zou kosten. Er vonden wat onderhandelingen plaats en voor 25 dollar – twintig voor Isabelle en vijf voor het kind – was Dumont bereid ze de vrijheid te geven. Van Wagener zei dat Isabelle nu vrij was om te gaan, maar ze besloot om bij de familie te blijven. Ze ging er in de huishouding werken. Ze was zeer onder de indruk van de goedheid van de familie en nam zelfs de naam Van Wagener aan als achternaam.

Op 4 juli 1827 was Isabelle officieel geen slaaf meer. Haar echtgenoot Thomas woonde op dat moment nog steeds bij Dumont, maar met hem had ze geen contact meer. Hij zou later in een armenhuis overlijden. Isabelle besloot op zoek te gaan naar haar zoon Peter. Deze was in 1826, op vijfjarig leeftijd, door Dumont verkocht aan een zekere Solomon Gedney. Deze bleek op zijn beurt Peter doorverkocht te hebben aan iemand uit de staat Alabama, een zuidelijke staat waar de slavernij niet was afgeschaft. Een dergelijke verkoop naar een andere staat was strafbaar. Om te voorkomen dat alle slaven in afwachting van hun vrijheid in 1827 alsnog door hun eigenaren zouden worden verkocht naar staten waar de slavernij niet zou worden afgeschaft, had de regering van de staat New York in 1817 een wet opgesteld die dit verbood.

Op advies van een bevriende quaker-familie stapte Isabelle naar een rechtbank. Ze maakte hiermee geschiedenis. Ze was de eerste persoon met een donkere huidskleur in de staat New York die een blanke slaveneigenaar voor een overtreding van deze regel voor de rechter sleepte. Isabelle won de rechtszaak. De rechter verplichtte Gedney om Peter onder dreiging van het verbeurd verklaren van een dwangsom van 500 dollar terug te halen uit Alabama en hem bij zijn moeder af te leveren.

In 1829 vertrok ze met Sophia en Peter naar de stad New York. Isabelle, die altijd al zeer gelovig was, ging er als huishoudster aan de slag bij een zekere dominee Pierson, een Christelijke evangelist. In 1832 ontmoette ze daar Robert Mathias. Hij was de leider van een zelf opgerichte Christelijke sekte genaamd 'The Kingdom'. Hij betitelde zichzelf als de profeet Jezus Mathias. De zwaar gelovige Isabelle sloot zich bij hem en zijn sekte aan, verliet dominee Pierson en ging voor hem als huishoudster werken.

Twee jaar later stierf haar oude werkgever, dominee Pierson. Dat leidde tot een schandaal, want Mathias werd er van beschuldigd dat hij de dominee had vergiftigd. Pierson stierf namelijk na het eten van twee borden met zwarte bessen in huize Mathias. Omdat Isabelle het eten had klaar gemaakt, werd ook zij beschuldigd. Na een proces van vier dagen werd Mathias echter volledig vrijgesproken. Het gebeuren – Mathias had geweigerd een dokter voor de zieke Pierson te laten komen en gezegd dat alleen bidden zou helpen – leidde tot grote spanningen in de sekte. Nadat ook nog eens een belangrijke profetie van hem niet uit kwam - de echte Jezus zou volgens Mathias eind 1834 terugkeren op aarde - viel de sekte uit elkaar. Mathias vertrok naar het westen.

Isabelle bleef in New York wonen en werken. Haar zoon Peter zat er op school maar zwierf meer over straat dan dat hij leerde. Omdat de stad New York in de ogen van Isabelle te veel verleidingen kende, regelde ze voor hem in 1839 een plaats aan boord van een walvisjager om een vak te leren. Toen de boot in 1842 terugkeerde in New York was Peter niet meer aan boord. Onduidelijk was wat er met hem was gebeurd. Er deden verhalen de ronde dat hij in Canada van boord was gegaan maar anderen zeiden dat hij overboord was gevallen. Ze zou in ieder geval nooit meer iets van hem horen.

In juni 1843 besloot ze haar leven een nieuwe wending te geven. Ze veranderde haar naam in Sojourner Truth. Het woord 'sojourner' betekende iets als 'een tijdelijke gast', iemand die rond reisde. De achternaam Truth nam ze aan omdat ze, zoals ze zei, de waarheid over het koninkrijk Gods uit wilde dragen. Ze werd een rondreizend evangelist en vertrok uit New York.

Ze trok een jaar lang van plaats tot plaats om het evangelie te verkondigen. 's Nachts sliep ze bij mensen die haar onderdak boden. In haar boek uit 1850 schreef ze dat ze veel vaker onderdak kreeg aangeboden bij mensen met een klein huis dan bij mensen met een groot huis. Daar kreeg ze vaak te horen dat het huis al vol was. Preekte ze aanvankelijk vooral over het geloof, alras ging het steeds vaker over de landelijke afschaffing van de slavernij.

Na een jaar rondtrekken koos ze in 1844 weer voor een vaste domicilie. Ze ging wonen in een commune: de 'Northampton Association of Education and Industry' in Northampton, Massachusetts. Dit was een groep van zo'n 250 mensen die zich allen inzetten voor het afschaffen van de slavernij in Amerika. Ze kweekten hun eigen voedsel, waren zelfvoorzienend en hadden zelfs hun eigen zaag- en graanmolen. In 1846 kon de commune het financieel echter niet meer bolwerken en ging de groep uit elkaar. Truth ging weer werken als huishoudster. Deze keer voor een zekere George Benson, een man die zeer actief was in de beweging om de slavernij landelijk af te schaffen. Regelmatig vergezelde Truth hem naar anti-slavernij bijeenkomsten en vertelde er dan haar levensverhaal.

Benson gaf haar een fatsoenlijk loon en in 1850 had ze zoveel gespaard dat ze voor 300 dollar een eigen huis in Northampton kon kopen. In hetzelfde jaar liet ze ook haar levensverhaal optekenen in een boek getiteld: 'The Narrative of Sojourner Truth: A Northern Slave'. Truth, die lezen noch schrijven kon - ze sprak haar hele leven lang Engels met een zwaar Nederlands accent - dicteerde het boek aan Olive Gilbert, een vrouw die met haar in de commune had gewoond. Uitgever William Lloyd

Garrison zag er brood in en gaf het uit. Op de anti-slavernij bijeenkomsten verdiende Sojourner met de verkoop van haar boek wat extra geld.

Truth hield zich niet alleen bezig met de strijd voor de afschaffing van slavernij. Ze hield ook steeds vaker toespraken op vrouwenrechtenbijeenkomsten. Zo sprak ze in 1850 op de eerste 'National Women's Rights Convention' die werd gehouden in Worcester, Massachusetts. Een jaar later hield ze tijdens de 'Ohio Women's Rights Convention' in Akron, Ohio een toespraak waarmee ze later in Amerika beroemd is geworden. De toespraak zou bekend worden als de "Ain't I a Woman?"-toespraak, waar ze inging op de vraag of mannen en vrouwen gelijkwaardig waren:

"...Die man daar zegt dat vrouwen altijd in rijtuiggen moeten worden geholpen en over plassen heen moeten worden getild en overal de beste plaatsen moeten hebben. Niemand heeft mij ooit in een rijtuig geholpen of over een modderpoel gedragen of mij de beste plaats gegeven. Ben ik geen vrouw? Kijk naar mij! Kijk naar mijn arm! Ik heb geploegd en gezaaid. Ik heb in schuren gewerkt en geen man deed het beter. Ben ik geen vrouw? Ik kan net zo hard werken en net zo veel eten als een man – als ik eten kreeg - en ik verdraag de zweep ook. Ben ik geen vrouw? [...]
[...] Die man daar in het zwart, hij zegt dat vrouwen niet dezelfde rechten als mannen kunnen hebben omdat Jezus Christus geen vrouw was! Waar kwam jouw Christus vandaan? Ja, waar kwam jouw Christus vandaan? Van God en een vrouw! De man had niets met zijn komst te doen! [..]"

Of ze dit allemaal zo letterlijk heeft gezegd, is twijfelachtig. In een krantenartikel dat een maand na afloop van de conventie verscheen, stond de speech van Truth weergegeven, maar de beroemde terugkerende zin "Ain't I a Woman?" kwam in dit verhaal niet één keer voor, laat staan meerdere keren. De zin dook pas twaalf jaar later, in 1863, voor het eerst in een weergave van de toespraak op, toen een zekere Gage er een artikel over schreef. Het vermoeden is dan ook dat het Gage is die de beroemde geworden woorden "Ain't I a Woman?" aan de oorspronkelijke tekst van Sojourner Truth heeft toegevoegd.

Sojourner Truth zou nog vele toespraken houden, vooral in de staten Ohio, Michigan en Indiana. Bij één van deze bijeenkomsten in Silver Lake, Indiana werd er door enkele mannen in de rumoerige zaal geroepen dat ze als een man sprak en dus ook wel een man zou zijn. Ze ontblootte daarop haar borsten en vroeg: "Ben ik een man of een vrouw?". Vervolgens draaide ze zich om, liet de menigte de littekens op haar rug zien en sprak: "En dit heeft een man mij als meisje van tien jaar oud aangedaan". De zaal werd doodstil.

Toen in 1861 de Amerikaanse burgeroorlog uitbrak, riep ze de Afro-Amerikaanse mannen op om zich aan te melden bij de leger van Union (de noordelijke staten) om voor hun vrijheid te vechten. Eén van de mannen die zich aanmeldde was haar kleinzoon. In 1864 werd zij vanwege haar verdiensten voor de noordelijk zaak door president Lincoln ontvangen op het Witte Huis. In 1870 zou ze ook door president Ulysses Grant worden ontvangen.

Ook na de afschaffing van de slavernij bleef Sojourner Truth zich inzetten voor de rechten van de gekleurde medemens. Zo was in 1865 in de stad Washington de regel die Afro-Amerikanen verbood om met de paardentram te rijden opgeheven. Maar lang niet alle blanke conducteurs hielden zich hier aan. Truth daagde een conducteur die haar uit de tram duwde voor de rechter en won de zaak.

In 1867 verhuisde ze naar Battle Creek in de staat Massachusetts. Daar zou ze tot haar dood in 1883 blijven wonen. Ze bleef ondanks haar hoge leeftijd toespraken op bijeenkomsten houden, en zich inzetten voor de strijd voor vrouwenrechten. Een poging van haar om bij de presidentsverkiezingen van 1872 – ze was toen 75 jaar - te stemmen mislukte. Ze werd geweigerd bij het stembureau. Dat ze die toespraken op haar hoge leeftijd nog hield, had overigens niet alleen te maken met haar idealisme. Ze had de lezingen ook nodig om in haar levensonderhoud te voorzien. Ze had in 1865 kaartjes met foto's van zichzelf laten maken en verkocht na afloop van de lezingen deze kaartjes voor

25 dollarcent per stuk. President Grant kocht tijdens haar bezoek aan het Witte Huis ook zo'n kaartje. Hij gaf haar er vijf dollar voor.

Van de opbrengst van de verkoop van haar foto's en haar boek – het kende meerdere herdrukken - kon ze in haar levensonderhoud voorzien. Rijk werd ze er echter niet van. Op 26 november 1883 stierf ze dan ook in armoede op 86-jarige leeftijd in haar huis in Battle Creek. Zo'n duizend mensen woonden haar begrafenis bij.

Na haar dood raakte ze in de vergetelheid. Pas in de zestiger jaren ten tijde van de strijd van dominee Martin Luther King en de Amerikaanse burgerrechtenbeweging kwam ze weer in de belangstelling te staan. In 1986 verspreidde haar gezicht zich letterlijk over heel Amerika uit. De US Postal gaf dat jaar namelijk een postzegel met haar afbeelding uit.

In 1997 bereikte de faam en naam van Sojourner Truth zelfs de planeet Mars. Het Marswagentje dat de NASA op Mars neerzette droeg de naam Sojourner. Dit vanwege het feit dat Sojourner Truth dat jaar 200 jaar eerder was geboren en omdat het woord 'sojourner' ook de betekenis 'reiziger' heeft.